

UVAJANJE NOVIH OBLIK DELA NA UVODNEM SEMINARJU KLINIČNE PRAKSE

Uvod

Predmet zdravstvena nega ženske je del predmeta zdravstvena nega II v drugem letniku profesionalnega izobraževanja bodočih diplomiranih medicinskih sester in diplomiranih zdravstvenikov. Predmet vključuje predavanja, seminarje in klinično prakso. Pri klinični praksi želimo razvijati, utrjevati in vzpodbujati praktične veščine ter razvijati stališča študentov do ginekološke problematike pacientk. Klinična praksa se prične z uvodnim seminarjem, nadaljuje s klinično prakso pod vodstvom kliničnega mentorja in zaključí z evalvacijskim seminarjem. Uvodni seminar spodbuja nadaljnjo aktivnost študentov, poglobljanje znanja in povezovanja s teoretičnimi znanji, daje jim specifična znanja glede prakse zdravstvene nege ženske.

V okviru klinične prakse zdravstvene nege ženske pri izrednem študiju sem na prvem srečanju oziroma na uvodnem seminarju uvedla nove oblike skupinskega dela in ob koncu pridobila mnenje in evalvacijo študentov. Naredila sem akcijski plan dela, pripravila tekstovno gradivo in oblikovala evalvacijski vprašalnik. V prvi vrsti je bil moj cilj pripraviti študente na delo na kliniki, jim pojasniti specifične naloge in pojme ter jih seznaniti z najpogostejšimi obolenji, zaradi katerih se pacientke zdravijo na oddelkih.

Metoda dela in opis

Pri skupini študentov izrednega študija zdravstvene nege drugi letnik, UL, Visoke šole za zdravstvo v okviru prakse zdravstvena nega ženske, sem na uvodnem seminarju oziroma pripravah na klinično prakso uporabila nove metode dela (snežena kepa, pregledovanje v paru). Na seminarju je bilo 25 študentov, termin je bil že naprej določen. Po končanem seminarju sem razdelila vprašalnike. Ta ima šest vprašanj in eno pod vprašanje. Tri vprašanja so odprtega tipa in tri vprašanja zaprtega tipa z možnostjo izbire odgovora z Da, Ne, Ne vem in drugo. Vprašalnik je bil predhodno s strani dveh strokovnjakinj pozitivno ocenjen, pilotska študija ni bila narejena.

V prvem delu sem se odločila za obliko skupinskega dela, kjer gre za ponavljanje znanja, in sicer za sneženo kepo in delo s teksti. Skupinsko delo je učna oblika, pri kateri študentje delajo skupaj, da bi dosegli določene učne cilje (Puklek Levpušček, Marentič Požarnik, 2005). Kot navaja Mayer (2001), je skupinski cilj sredstvo, ki povezuje posameznike z različnimi interesi, cilji in osebnimi lastnostmi. V drugem delu sem uporabila obliko dela pregledovanje v paru, kjer dva študenta v sodelovanju vrednotita svoje delo. Predhodno so iz opisa stanja morali izluščiti probleme in jih zapisati ter jih nato predati sosedu v recenzijo.

Metoda snežene kepe

Metoda snežene kepe je oblika skupinskega dela in jo nekateri razumejo kot piramidno tehniko. Študentje najprej delajo individualno, nato svoje sklepe primerjajo s kolegi v pa-

ru in pari nato tvorijo skupine po 4, 6 in 8 članov. Združevanje v skupine pomeni, da se pridobljene informacije /znanje ponovi. Na različnih ravneh združevanja študentov se pojavijo tudi različne naloge, ki naj bi jih člani izpolnili. Določanje časovnih omejitev za posamezne faze dela nam omogoča, da je delo pravočasno opravljeno. Študentje se morajo navaditi na spremenjen način dela, razvijati medsebojno komunikacijo in razviti strategije, kako v omejenem času čim bolje opraviti nalogo (Puklek Levpušček, Marentič Požarnik, 2005).

Pregledovanje v paru

Omogoča vzajemno sodelovanje dveh študentov pri vrednotenju njunega dela. Vsak študent najprej nalogo opravi sam (analizira besedilo, opis primera in izlušči probleme). Nato nalogo pregleda njegov partner v paru s predhodnimi navodili učitelja. Študentom omogoča povratno informacijo o njihovem delu (Puklek Levpušček, Marentič Požarnik, 2005). Učijo se dajati povratno informacijo oziroma komentarje na delo drugih, kar je v stroki zdravstvene nege pomembna veščina. Učitelj pripravi nekaj primerov dobrih odgovorov in še posebej poudari bistvo odgovorov. Na koncu lahko študentje odgovore tudi oddajo.

Postopek uvajanja

Priprava na skupinsko delo je pomemben del učiteljeve aktivnosti. Vedeti mora tudi, katere učne cilje želi doseči (Puklek Levpušček, Marentič Požarnik, 2005).

Glavni cilji našega seminarja so:

- pripraviti študente na klinično prakso zdravstvena nega ženske s predstavitvijo specifične problematike;
- ponoviti že pridobljeno znanje in ga povezati z novimi specifičnimi znanji;
- predstaviti in osvojiti dokumentacijo zdravstvene nege;
- motivirati študente za klinično prakso.

Za skupinsko delo sem se odločila, ker bom tako lahko poglobljeno predelala nekaj aktualnih problemov ter z diskusijo pri študentih razvijala stališča. Pripravila sem učno gradivo za vsako skupino posebej kot tudi besedilo za pregledovanje v paru. Že vnaprej sem si oblikovala navodila in predvidela časovni potek dela, ki je v celoti trajalo 4 ure.

Na samem uvodnem seminarju sem se predstavila, predstavila okvirni potek skupnega druženja, nadaljnjo organizacijo prakse. Glede na popoldanski termin sem pričela s teoretičnimi izhodišči problematike zdravstvene nege ženske in motivacijo študentov. Po kratkem uvodu in predstavitvi oblike dela sem razdelila pripravljeno gradivo dvojicam ter jim dala 10 minut časa, da gradivo/članke – vse v slovenščini – preberejo. Nato so se združili v skupine s po tremi pari. Dobili so navodila o delitvi nalog in vlog. Imeli smo zapisovalca,

poročevalca, merilca časa in vodjo. Na voljo so imeli 20 minut, da pripravijo in predstavijo temo kolegom v 5 minutah. Oblikovale so se 3 skupine, ki so pridno in glasno delale. Po poročanju vseh treh skupin smo imeli diskusijo.

Drugi del je bil frontalna predstavitev tem z vmesnim aktivnim vključevanjem študentov. Zadnji del je bil namenjen delni ponovitvi predavane snovi. Pripravila sem tri različne opise realnih primerov iz prakse, kjer so morali na osnovi lastnega in pridobljenega znanja izluščiti aktualne in možne probleme ter nakazati nadaljnje delo diplomirane medicinske sestre. Odgovore so si s soslednim študentom zamenjali in pregledali. Na koncu smo vse možne oziroma pravilne odgovore skupaj prediskutirali. Seminar sem zaključila s slikovno predstavitvijo najpogostejših obolenj ginekološke bolnice.

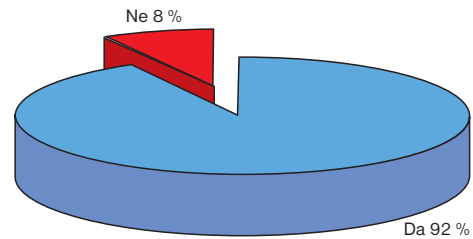
Rezultati

Na prvo vprašanje, ki se je glasilo »Kakšen vtis je naredila na vas današnja oblika skupinskega dela?« so študentje predvsem pozitivno odgovarjali. Vprašanje je bilo odprtega tipa. Izmed 25 študentov se jih je kar polovica opredelila, da jim je skupinsko delo všeč tudi kot ena izmed možnih novih oblik dela v prihodnje.

Ali ste na današnjem seminarju poglobili svoje znanje in ga povezali s predznanjem, je bilo drugo vprašanje in kot kaže slika 2, je skoraj večina odgovorila pritrdilno.

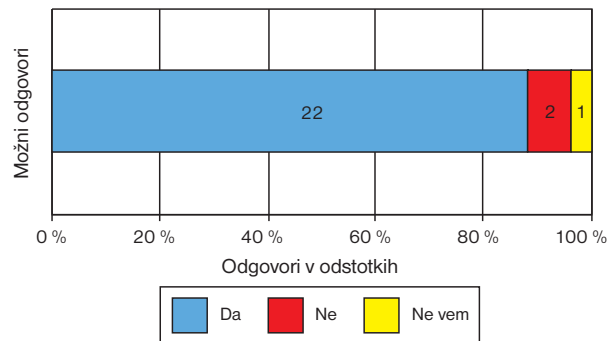
Iz podatkov slike št. 3 lahko razberemo, da smo s skupinskim delom vplivali na motivacijo študentov. Vprašanje številka 3 je bilo: Ali je tovrstna oblika dela vplivala na vašo motivacijo za področje prakse Zdravstvene nege ženske?

Poglobitev znanja in povezava s predznanjem

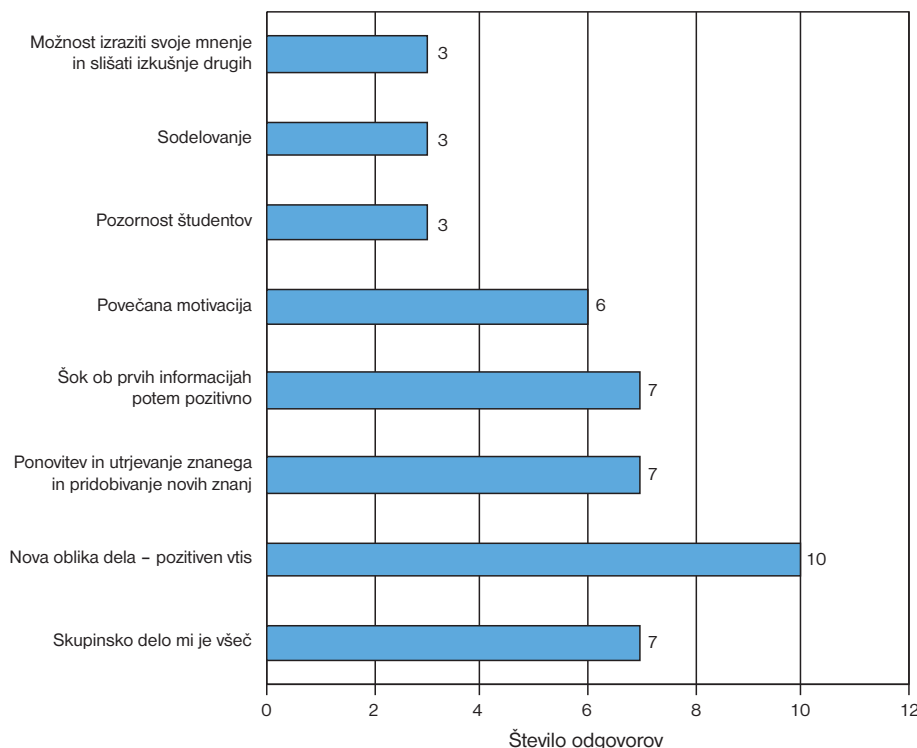
Sl. 2. Prikazuje strinjanje študentov, da so na seminarju poglobili znanje in ga tudi povezali s predznanjem.

Vpliv oblike dela na motivacijo klinične prakse

Sl. 3. Slika prikazuje odstotek študentov, ki jih je seminar motiviral za prakso.

Vtisi študentov

Sl. 1. Odzivi študentov na uvajanje novih oblik dela.

Zanimalo me je tudi, ali si študentje še želijo takšnih oblik dela in zakaj. Vprašanje je bilo zaprtega tipa, sledilo je odprto podvprašanje za tiste, ki so odgovorili pritrdilno. Je pa zanimivo, da je 7 študentov odgovorilo z ne vem.

Na dodatno vprašanje *zakaj* so študentje navedli sledeče odgovore:

- Možnost poglobiti znanje (8-krat)
- Možnosti konkretno uporabiti znanje v praksi (5-krat)
- Boljše pomnenje (5-krat)
- Samostojno delo (3-krat)
- Razgibano in zanimivo (3-krat)

Sl. 4. Slika prikazuje število odgovorov študentov.

Odgovori na peto vprašanje »ali je seminar zadovoljil vaša pričakovanja« so bila tako pozitivna kot negativna.

- Da, zelo zadovoljni (11-krat)
- Popolnoma (6-krat)
- Pridobili nova znanja specifična za ginekološki oddelek in kaj lahko na klinični praksi pričakujem (6-krat)

- Deloma (2-krat)
- Pričakovali so krajše srečanje glede na prejšnje izkušnje (8-krat)

Na zadnje vprašanje sem želela dobiti njihovo mnenje in celostno oceno seminarja. Na splošno je ocena pozitivna. Bilo jim je med drugim všeč, da je bilo veliko lastne aktivnosti in sproščeno ozračje.

- Zelo dobro (11-krat)
- Zanimivo in poučno (11-krat)
- Dobro pripravljeno in organizirano (9-krat)
- Sproščeno in lastna aktivnost (5-krat)
- Nekaj novega (4-krat)
- Motivacija (4-krat)
- Želijo si več takšnih seminarjev (3-krat)

- Premalo upoštevanja predznanja študentov (2-krat)
- Bolj primerno za redne študente (2-krat)
- Predolg seminar-srečanje (2-krat)

Razprava

Eden izmed pomembnih učnih ciljev, ki jih lahko dosega mo s skupinskim delom, je čustveno-motivacijski učni cilj, kjer se razvijajo stališča, interesi, odgovornost. Z našo obliko skupinskega dela smo v 88 % vplivali na motivacijo študentov za klinično prakso zdravstvena nega ženske. Dosegli smo tudi spoznavno učne cilje v 92 %, kjer smo želeli pove-

zati teoretična znanja s prakso in z drugimi znanji, ki so jih že osvojili. Omenjeni rezultat potrjuje tudi dejstvo, da si želijo še tovrstnih oblik dela in na vprašanje zakaj, so bili podani naslednji odgovori: poglobljanje znanja (8-krat), povezovanje s prakso (5-krat), boljše pomnjenje (5-krat).

Moja opažanja so zelo pozitivna, glede na to, koliko časa sem porabila za motivacijo in prepričevanje. Bila sem kar malo presenečena, kako aktivno in burno so delali, razpravljali in pripravljali poročila v skupini. Vmes jim je bila na voljo moja pomoč. Po 20 minutah sem jih morala prekiniti in dodati še 3 minute za zaključek. Študentje so poročali v smiselnem zaporedju tem in potrebno je bilo aktivno usmerjanje, da ni prišlo do diskusije. Po končanem poročanju je bila diskusija pestra z izpovedmi izkušenj posameznikov in je trajala 15 minut. Upoštevala sem priporočila avtorjev glede števila članov v skupini in trajanja posameznih nalog skupine (Puklek Levpušček, Marentič Požarnik, 2005; Brečko, 2002).

Po odmoru smo prešli na drugi del, in sicer na spoznavanje dokumentacije zdravstvene nege, ki jo morajo študentje v okviru prakse izpolniti in v tem okviru obravnavajo pacientko ter se aktivno vključijo v proces zdravstvene nege na oddelku. Za namen ponovitve dela snovi ter razumevanja in namena dokumentacije sem uporabila metodo pregledovanja v paru. Nalogo so pozitivno in aktivno opravili, mogoče tudi zato, ker se neposredno nanaša na področje delovanja in prakso. V diskusiji so posamezniki izpostavili nekaj zelo zanimivih izhodišč, ki so plod njihovega strokovnega delovanja in hkrati zanimiva informacija ostalim študentom. Prav tako je bilo v rezultatih ankete omenjeno kot pozitivno to, da imajo možnost izraziti lastno mnenje, zgodbo in pri tem slišati izkušnje drugih kolegov.

Ocena seminarja je v celoti pozitivna in sam seminar je s strani študentov ocenjen kot zelo dober in poučen. Tudi samo pripravo in organizacijo so ocenili pozitivno. Tudi avtorici Puklek Levpušček in Marentič Požarnik (2005) poudarjata pomen učiteljeve priprave na skupinsko delo, predvsem glede učnih ciljev, ki jih želijo doseči z aktivnostjo. Študentje pa so izrazili nekaj negativnih mnenj, kot na primer, da je takšna oblika dela bolj primerna za redne študente (2-krat), da sem premalo upoštevala predznanje (2-krat) in da je bilo srečanje predolgo (8-krat). Kot negativno so študentje navedli, da so pričakovali krajše srečanje, vsaj glede na njihove prejšnje izkušnje. Lahko torej pričakujem, da bo naslednja skupina že informirana o načinu dela na seminarju in bo že vedela, kaj naj pričakuje.

Sklep

Menim, da je seminar zadovoljil tako moja pričakovanja kot pričakovanja študentov. Še posebej je pozitivno, da smo vsaj delno dosegli načrtovane učne cilje. Glede na kritičnost študentov in njihove dosedanje izkušnje, je pozitivna ocena organizacije in priprave seminarja, kot so ga izpostavili v evalvaciji, potrditev mojega dela in usmeritve. V bodoče je potrebno več tovrstnih uvajanj novih oblik dela in pridobivanja tovrstnih izkušenj kot tudi povratnih informacij študentov.

Literatura

1. Brečko D. 40 sodobnih učnih metod: priročnik za predavatelje, učitelje in trenerje, Sofos, Ljubljana, 2002.
2. Mayer J in sod. Skrivnost ustvarjalnega tima, Dedalus, Ljubljana, 2001.

3. Marentič Požarnik B in sod. Visokošolski pouk – malo drugače. Filozofska fakulteta, Center za pedagoško izobraževanje, Ljubljana, 2001.
4. Puklek Levpušček M, Marentič Požarnik B. Skupinsko delo za aktiven študij. Filozofska fakulteta, Center za pedagoško izobraževanje, Ljubljana, 2005.

Mag. Jožica Ramšak Pajk
UL, Visoka šola za zdravstvo
Poljanska c. 26, Ljubljana
e_mail: jozica.ramsak@vsz.uni-lj.si